

WERSJA ROBOCZA RAPORTU

**GRUPA ROBOCZA 6
SZTABU ANTYKRYZYSOWEGO NA RZECZ POZNAŃSKIEJ
KULTURY**

EDUKACJA KULTURALNA I UCZESTNICTWO W KULTURZE

*wersja robocza przeznaczona do otwartych konsultacji przed Poznańskim
Kongresem Kultury (aktualizacja 14.11.2011)*

Wstęp

Definicje i podział zagadnień

- Edukację kulturalną rozumiemy jako system działań tworzących i opisujących przestrzeń pomiędzy odbiorcą a twórcą i jego dziełem, oraz pośredniczącymi w tym przekazie instytucjami kultury.
- Na potrzeby niniejszego raportu, uczestnictwo w kulturze rozumiemy jako uczestnictwo w ofercie edukacyjnej i wydarzeniach artystycznych.
- Obszar na styku pojęć „edukacja kulturalna” i „uczestnictwo w kulturze” zajmuje problem edukacji poprzez kulturę. Będziemy ją rozumieć jako ofertę programową skierowaną do wybranych grup wiekowych i społecznych.
- Edukację kulturalną i uczestnictwo w kulturze opisujemy i przedstawiamy jako działania skierowane do różnych grup wiekowych i społecznych, które umożliwiają uczestnictwo w kulturze dzieciom, młodzieży, rodzinom, dorosłym, seniorom oraz niepełnosprawnym (intelektualnie i fizycznie). Oferta edukacyjna powinna być jednym z podstawowych elementów działalności instytucji kultury, być spójna z jej programem, a przez to odgrywać bardzo ważną rolę pośrednika między prezentowanymi działaniami/obiektami, a odbiorcą.
- Przedstawione w raporcie rekomendacje dzielimy na cztery grupy:

1. Edukacja kulturalna i działalność instytucji kultury

2. Edukacja kulturalna i urząd

3. Edukacja kulturalna i finansowanie

4. Edukacja kulturalna i szkolnictwo

Rekomendacje

1. EDUKACJA KULTURALNA I DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUCJI KULTURY

- **Oferta edukacyjna instytucji kultury powinna być rzeczywistym elementem programu danej placówki**

Charakter działań edukacyjnych w poszczególnych instytucjach powinien być różnorodny, ale dostosowany do możliwości, sposobu działania i profilu danej placówki. Istnieje wiele możliwości działalności

edukacyjnej: prowadzenie stałych pracowni, organizacja eventów edukacyjnych wpisujących się w linie programową – warsztaty otwarte dla publiczności i skierowane do różnych grup wiekowych, spotkania z artystami, wykłady (istnieje ogromne zapotrzebowanie na tłumaczenie, objaśnianie zjawisk kultury i sztuki). Zadaniem edukacji w instytucjach posiadających program, jest stworzenie i wypełnienie przestrzeni pomiędzy odbiorcą i dziełem sztuki/wydarzeniem kulturalnym, w oparciu o ideę mediacji. Istnieje również potrzeba na odpowiadanie zapotrzebowaniom publiczności: oferta edukacyjna i programowa dla rodzin, oferta popołudniowo – wieczorna.

2. EDUKACJA KULTURALNA I URZĄD

- **Samorząd powinien powołać funkcję koordynatorów (kuratora/kuratorów) ds. edukacji kulturalnej i uczestnictwa w kulturze oraz stworzyć w miejskiej strukturze organ odpowiedzialny za edukację kulturalną.**

W strukturze Urzędu Miasta nie ma jednostki bezpośrednio odpowiedzialnej za edukację artystyczną w poznańskich instytucjach kultury. Większość z nich podlega Wydziałowi Kultury, niektóre Wydziałowi Oświaty (przykładem są Młodzieżowe Domy Kultury). Istotnym wydaje się zatem stworzenie stanowiska koordynatora/koordynatorów ds. edukacji artystycznej i uczestnictwa w kulturze (być może KURATOR ds. EDUKACJI ARTYSTYCZNEJ; mógłby to być także jeden główny koordynator i podległa mu sieć koordynatorów dzielnicowych utrzymujących stały kontakt ze szkołami i innymi środowiskami, które ma zachęcać do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych). Funkcja ta wypełnić może przestrzeń pomiędzy Wydziałem Kultury i Wydziałem Oświaty Urzędu Miasta (oraz Kuratorium Oświaty).

Stanowisko koordynatora/kuratora (bądź koordynatorów/kuratorów) powinno być kadencyjne i posiadać uprawnienia do przekazywania środków z budżetu miasta na edukację artystyczną, kierowania płaszczyzną informacyjną, prezentowania szkołom oferty edukacyjnej, informowania instytucji kultury o potrzebach szkół i widzów indywidualnych oraz rozpisywania konkursów na działania edukacyjne lub/i wydarzenie programowe/repertuarowe skierowane do młodego odbiorcy.

- **Istnieje konieczność stworzenia systemu premiowania najlepszych wydarzeń kulturalnych o profilu edukacyjnym – certyfikacja wydarzeń (np. giełda programów edukacyjnych, miejski festiwal, doroczny przegląd, publiczne prezentacje – system nagród, dotacji i rekomendacji).**
- **Istnieje konieczność stworzenia płaszczyzny do prezentacji i wymiany informacji (portal, wydawnictwo), gdzie ukazywana będzie oferta edukacyjna i programowa poznańskich instytucji kultury**

Oferta edukacyjna instytucji kultury powinna być przedstawiana w informatorach (wersja drukowana i elektroniczna) skierowanych do szerokiej publiczności (dzieci, młodzież, dorośli, rodziny) oraz nauczycieli. W Poznaniu nie istnieje jednolita płaszczyzna wymiany informacji o bieżącej działalności programowej i ofercie edukacyjnej instytucji kultury działających w mieście. Dane takie pojawiają się w kilku miejscach, zarówno w internecie jak i w formie drukowanej. Niezależnie od wydawnictw zbiorczych, instytucje kultury same informują o swoim programie.

Istnieje konieczność stworzenia centrum informacji, w którym prezentowana będzie oferta z zakresu edukacji kulturalnej, wydarzeń artystycznych poznańskich instytucji i rekomendowanie tego rodzaju aktywności. Oferta musi mieć wyprzedzenie co najmniej dwóch, trzech miesięcy (najlepiej – obejmująca cały semestr), aby nauczyciele mogli zaplanować swoje dwie, dodatkowo wprowadzone i przeznaczone na dowolną aktywność z uczniami godziny (tzw godziny „karciane”) na udział w tej ofercie.

- **Twórcza wymiana świadczeń – wprowadzenie dla artystów otrzymujących dotacje/stypendia obowiązku realizacji publicznych warsztatów/ pokazów/eventów dla wybranej grupy wiekowej odbiorców.**

3. EDUKACJA KULTURALNA I FINANSOWANIE

- **Minimum 25% miejskiego budżetu dotacyjnego na kulturę powinno być przeznaczone na edukację kulturalną - wprowadzenie obowiązkowego parytetu w podziale środków.**
- **Instytucje kultury finansowane ze środków publicznych powinny posiadać ofertę edukacyjną i programową skierowaną do zróżnicowanych grup wiekowych i społecznych (ze szczególnym**

naciskiem na grupę dzieci i młodzieży), spójną z profilem działania.

- **Dotowane wydarzenia kulturalne powinny posiadać niższe opłaty dla publiczności. Istnieje również konieczność wprowadzenia jednolitego systemu wolnych wstępów dla wszystkich instytucji działających w mieście.**

Na terenie Poznania działa kilkadziesiąt instytucji kultury. Niemal wszystkie, niezależnie od sposobu zarządzania czy finansowania, prowadzą działalność edukacyjną lub/i posiadają ofertę programową skierowaną do dzieci i młodzieży. Większość zajęć dla dzieci i młodzieży wiąże się jednak z koniecznością opłat. Nie istnieje w poznańskich i marszałkowskich instytucjach kultury jeden, obowiązujący system zniżek, czy zwolnień z opłat dla młodych widzów. Powoduje to windowanie stawek za bilety na atrakcyjne wydarzenia. W zasadzie nie ma bezpłatnej oferty kulturalnej adresowanej do dzieci i młodzieży. Tylko pozornie nieodpłatne są wejścia dzieci do muzeów. W sytuacji kiedy za bilet musi zapłacić opiekun trudno mówić o nieodpłatnym zwiedzaniu. Tylko 333.950 zł przeznaczyło miasto Poznań w 2011r na dofinansowanie wydarzeń kulturalnych adresowanych do dzieci i młodzieży. Stanowi to 6,68% z puli 5.000000zł przeznaczonej przez miasto na dofinansowanie kultury. Dobitnie wskazuje to miejsce jakie w świadomości poznańskich ludzi kultury zajmuje troska o edukację najmłodszego pokolenia.

4. EDUKACJA KULTURALNA I SZKOLNICTWO

- **Oferta edukacyjna instytucji powinna być dostosowana do programów nauczania na wszystkich poziomach kształcenia dzieci i młodzieży. Nie powinna być komercyjna.**
- **Istotnym elementem (wielopoziomowego) budowania miejskiej sieci edukacji artystycznej są szkoły artystyczne. Ich uczniowie mogą przybliżyć sztukę swoim rówieśnikom z innych szkół w ramach „artystycznej wymiany” (kierowanej również przez koordynatora/kuratora)**

Do szkół trudno dotrzeć animatorom kultury, z drugiej strony „zarzucane” są wielką ilością ofert od nieznanymi im bliżej grup artystycznych i fundacji. Wydział Oświaty nie jest w stanie rekomendować podległym sobie placówkom wydarzeń i programów, w których młodzież powinna uczestniczyć. W związku z tym wydarzenia kulturalne skierowane do dzieci i młodzieży bywają „bojkotowane” przez szkoły, dla których uczestnictwo w kulturze oznacza często wyłącznie kłopoty – z realizacją programu nauczania, z organizacją wyjść ze szkoły, z opłatami za nadgodziny dla nauczycieli. Szkoły, w których dzieci i młodzież aktywizowane są do uczestnictwa w kulturze, nie są motywowane i nagradzane.